

Lagmandens nytårstale 2013

God aften alle sammen,

Sidst i halvfjerdserne er tre kammerater begyndt at ældes. Årene mærkes og ses. Hukommelsen er endnu skarp, og viddet er som nyslebet. Alle er de født omkring århundredeskiftet år 1900. De har kendt hinanden fra de unge år. De har været udenlands og tilegnet sig visdom, og i udlandet bliver drømme drømt og planer lagt.

Store drømme og gyldne planer bliver for en stor del gennemført på Færøerne.

I landet, de vil flytte fremad. I landet, hvor der er behov for dem. I landet, hvor de efterlader sig tidløse milepæle.

I 1977 bliver en interessant film lavet om disse kammerater. I filmen med titlen ”Tríggir varðar”¹, bliver de store forfattere William Heinesen, Christian Matras og Heðin Brú beskrevet i alderdommen.

Fædrelandssønnerne fra Tórshavn, fra Viðareiði og fra Skálavík er i 1920'erne i Danmark for at uddanne sig. I København får de viden og inspiration fra bøger. Hos dem er der ingen tvivl. De vil gøre en forskel i hjemlandet. Deres bidrag skal ikke mangle.

Viljen til at gøre forskel ligger dybt i os. Vore søfolk trodser naturens voldsomme omstændigheder og har i flere generationer sejlet på det farlige hav. Hele tiden på jagt efter fangsten, der er grundlaget under vores tilværelse her i landet.

Varme hænder, der er hjørnестenen i vores velfærdssamfund, anstrenger sig hver dag, når de utrætteligt tager sig af børn, syge og gamle. Alle i arbejder, når andre stopper og holder fri. Alle timer i døgn, hele året rundt, juleaften, og i aften, er I i gang.

At vokse op på Færøerne giver en god ballast. Det beviser vi gang på gang ude i verden. Vi glædes over den dristighed, den kvalitet og de evner, som vores arbejdskraft, virksomheder, idrætsfolk, kunstnere og forskere viser ved handling, når de byder sig frem mellem de bedste. Bag fremskridtet, som kvinder og mænd har skabt gennem generationer, bor fremsyn. En vilje til at skabe et godt og sikkert samfund. Et hjem til sig selv og dem, som følger efter.

¹ ”Tre vardar”

Livet på Færøerne er et resultat af at ville og at turde. Siden folk fra vikingetiden bosatte sig her og til i dag, har vi haft udfordringer. Udfordringer, som de tre varder var så gode til at sætte ord på i deres forfatterskab.

Alt er trods alt ikke lyserødt her i landet.

Vi får fortsat ikke nok unge mennesker hjem igen. Det er vores største udfordring.

Færøerne havde ikke udviklet sig så meget, som det har, hvis unge og uddannede færinger ikke kom hjem igen og så mulighederne. Disse unge havde lige som de tre varder en vilje til hjemlandet. De ville give landet noget tilbage. Landet, der har givet dem så meget. De ville flytte landet fremad.

Vores samfund er som alle andre et resultat af de varder, foregående generationer har lagt. Nu er tiden din.

Vi har brug for alle gode kræfter. Alle skal med. Også dem, der fik et godt grundlag på Færøerne, og som nu bor i udlandet. Vi vil have jer hjem igen.

Uden arbejdssomme og dygtige hænder ville det ofte være magert på Færøerne. Vi bygger land med boglig lærdom og alle dem, der er gode med hænderne. Vi har behov for både kloge hoveder og dygtige hænder.

Højere uddannelse er en forudsætning for økonomisk vækst og befolkningsvækst.

Færøernes Universitet udvikles fortsat. Flere uddannelser bliver udbudt, og antallet af ansøgninger i år satte rekord. Et styrket universitet er også en hjørnesteen i vores plan for befolkningsvækst. Med denne plan er kølen lagt til at få befolkningstallet til at vokse.

Det er vigtigt, at vore uddannelser er på internationalt niveau, og i efteråret vil eksterne eksperter evaluere universitetet. Vi arbejder fortsat på at knytte tættere bånd mellem erhvervet og uddannelses- og forskningsmiljøet. Et kæmpeskridt er taget ved at etablere forskerparken INOVA.

Jeg glædes hver gang, det lykkes at få færinger, som virkelig har gjort opmærksom på sig selv i udlandet, ansat her i landet. Det er den indstilling, vi har behov for. Vi har behov for folk, som vil komme hjem og gøre en forskel.

Det er desværre et af livets grundvilkår, at nogle ikke kan det samme som andre. Nogle er født ind i vanskeligere forhold end andre. Nogle har handicap, som kan besværliggøre hverdagen. Livet er ikke lige let at leve for alle. Og hvis vi ser på fordelingen af modgang, som hvert menneske gennemgår, kan livet indimellem føles uretfærdigt.

Dette drejer sig om indstilling. Det har større betydning, hvordan et menneske bærer sin skæbne, end hvordan skæbnen er. Som en mor sagde: Vi skal ikke tale om folk med særligt behov, men om folk med særlige udfordringer!

Derfor skal vi have et rummeligt samfund og et arbejdsmarked, hvor flere får brugt deres kompetencer og udviklet sine evner. Lovpakken om arbejdsfremmende tiltag er en reform, som øger muligheden for folk med begrænsede muligheder til at komme på arbejdsmarkedet.

Jeg er ked af, at vi ofte har en negativ opfattelse af alderdommen. Vi hører ofte, at det bliver talt om ”ældrebyrden”, og at samfundet bukker under den økonomiske tyngde, nu når flere bliver ældre.

Bliver udsagnet sagt tilstrækkeligt ofte, kan det synes virkeligt. Det påvirker, hvordan vi oplever det at blive ældre, og selvopfattelsen kan påvirke den forkerte vej.

Vore gamle er som alle andre aldersgrupper en ressource, som vi skal være glade for og har brug for. Deres viden og erfaring beriger yngre generationer.

Det er en kendsgerning, at vi lever længere, end vi gjorde tidligere. Dette giver os nye muligheder og kræver ændringer. De, som har muligheden, skal i fremtiden selv sikre sin alderdom bedre. Det kræver, at vi tør at se efter holdbare løsninger, og at vi i fællesskab finder dem.

Vi skal spare sammen til egen pension. Opsparingen i den ny pensionslov er endnu en reform. Når ældreområdet bliver lagt ud til kommunerne 1. januar 2015, er de største og tungeste skridt taget til at sikre en god alderdom.

Det går bedre på Færøerne. Økonomien står på sikker grund. Der er tydelige tegn på, at vi i kølvandet på den verdensomspændende økonomiske krise, har fået fodfæste igen. Vi er på rette kurs. Vi flytter os fra sortsyn til klarsyn.

Arbejdsløsheden er lav, og den er faldende. Bruttonationalproduktet og arbejdsstyrken vokser. Der er flere lønmodtagere i det private erhvervsliv. Lønudbetalingerne vokser. Verdensøkonomien og den færøske økonomi bliver i øjeblikket også stimuleret af lave renter.

Eksporerten er vokset knap en halv milliard. Bidraget fra vores opdrætsindustri, fra vores pelagiske fiskeri og fra vores langfartsfiskeflåde har aldrig været større.

Alligevel er flere udfordringer.

Vi er i færd med at fjerne underskuddet på finansloven. En ny fiskerierhvervsreform skal blandt andet sikre, at vi vender den dårlige udvikling for bundfiskeriet ved Færøerne. Lad os se lyst på fremtiden, for som Salomon siger: ”tabt mod suger marven ud af benet, og det må ikke hænde”. Det sker ikke.

Alle vil have økonomisk vækst og udvikling. Hvordan vi opnår det, er der forskellige meninger om. Således skal det også være. Det er derfor, vi har politiske partier. Det er derfor, vi har demokrati. Det er derfor, vi har en levende debat.

Debatten om Skálafjordtunellen har indimellem været hård. Det er også nødvendigt, når der er tale om den største investering nogensinde. Ved at se i bakspejlet i denne sag, kunne noget været gjort anderledes. Som landets leder tager jeg min andel af ansvaret på mig, og det er også mit ansvar at sikre, at der opnås politisk enighed mellem koalitionen og oppositionen i denne sag.

Vi har i den seneste tid vist, at vi som nation også er i stand til at stå sammen. Lad os ikke vige, selvom den økonomiske stormagt EU presser os. EU's fremgangsmåde er uværdig, ulovlig og urimelig, og derfor er vi gået via international ret.

Konflikten om sild og makrel bør løses ved forhandlingsbordet, som det passer sig for fornuftige forhandlingsparter. Der er kontakt mellem parterne, og forhåbentlig går der ikke lang tid, før end vi bliver enige.

Kære færingere!

En aften som i aften tænker vi på, hvad vi fik ud af året og hvor vejen fører os.

Nåede vi det vi havde sat os for?

Var resultatet godt nok?

Findes der nogle varder på den sti, vi betrødte? Svarene er sikkert forskellige – både personligt og samfundsmæssigt.

Fælles for både det personlige og samfundsmæssige er, at det er tilladt for os at lægge planer, have vore visioner og sætte kursen udover vores tidshorison.

Vores land er et godt og trygt sted at bo, og det er tillige et land med utallige muligheder. Dette så de tre varder. William Heinesen, Christian Matras og Heðin Brú, som i alderdommen kunne gå på gaden i Tórshavn og bekræfte, at også deres bidrag havde gjort forskel.

At der er brug for hver enkelt af os.

For selvom svarene er mange og forskellige, så bør spørgsmålet altid være: Hvordan kan jeg gøre mit bedste for mit land?

2013 var året, da en af de største åndspersoner i vor tid, Nelson Mandela, døde. Han har, om nogen, gået forrest for at flytte sit hjemland fremad. Hele verden har vist sympati, og også vi kan lære af denne mønsterbryder, der lærte os meget om, hvordan et samfund kan blive styrket ved tilgivelse. Styrken og påholdenheden hos Nelson Mandela bliver aldrig glemt.

Kære alle! En aften som i aften farer tankerne vidt. Nogle tænker på familie og venner i fjerntliggende lande. Andre tænker på folk, de mistede på livets vej. Herren give styrke til jer, som sidder tilbage med sorg og savn.

Godt nytår og tak for det det snart forgangne! Gud velsigne mit fødeland, Færøerne!